

Bærekraft innen bygg, anlegg og eiendom

Generelt

Samfunnets bruk av ressurser er i dag ikke bærekraftig. Befolkningsøkning, overforbruk, ulik fordeling av ressursene, forurensning og utslipp av klimagasser kan ikke fortsette som tidligere uten at det får dramatiske konsekvenser over tid. Betrachtingen om ressurser gjelder både arealer, vann, luft, energi og uttak av naturressurser. Dette har påvirkning på sosiale, kulturelle, biologiske og økonomiske forhold i hele verden.

Byggenæringen (herunder bygg, anlegg og eiendom) med hele sin verdikjede har stor innvirkning på verdens bærekraft. Byggenæringen legger premissene for menneskers liv, helse og virke i alle land. Det finnes knapt ett av FNs bærekraftsmål som ikke angår vår næring.

En hel verden har stilt seg bak FNs bærekraftsmål, men nasjonene sliter med å følge dem opp. Det er et gjennomgående problem at politikerne ikke klarer å gjennomføre nødvendige endringer fordi upopulære avgjørelser må tas, og få vil risikere å miste makt. Vi er bekymret for at politikerne ikke vil evne å ta de beslutningene som må til for å nå bærekraftmålene. Dermed vil næringslivet måtte ta et tyngre ansvar. Det står på både vilje og evne. Uten en positiv bunnlinje hos næringslivet blir det ikke noe grønt skifte.

FNs 17. bærekraftsmål gjelder **samarbeid**. Punkt 17.16 og 17.17 sier følgende (kilde UD):

Partnerskap mellom flere interessenter

17.16 Styrke det globale partnerskapet for bærekraftig utvikling, som følges opp av partnerskap mellom flere interessenter med sikte på å mobilisere og dele kunnskap, ekspertise, teknologi og finansielle ressurser for å bidra til at alle land, særlig utviklingslandene, når bærekraftmålene

17.17 Stimulere til og fremme velfungerende partnerskap i det offentlige, mellom det offentlige og private og i det sivile samfunn, på grunnlag av partnerskapenes erfaringer og ressursstrategier

BNL mener byggenæringen i felleskap kan bidra til bærekraft i samarbeid med myndighetene og kundene. BNL ser at det vil være behov for mer organisert samarbeid og sterkere forpliktelser mellom partene dersom byggenæringen skal være en viktig driver for bærekraft i framtiden.

Ulike elementer av bærekraft

De siste 20 årene har næringen i økende grad og i ulike fora jobbet med miljømessig bærekraft. Sosial og økonomisk bærekraft er for det meste håndtert av arbeidstaker-/arbeidsgiverorganisasjonene og av virksomhetenes administrasjon. Oppdelingen kan gi noen utfordringer for hvordan næringen håndterer totaliteten i bærekraftarbeidet.

For å få til en helhetlig bærekraftpolitikk mener BNL at det må jobbes med livsløpsbetraktninger, produktivitet (industrialisering, standardisering og digitalisering), anskaffelser, kompetanse og verdiskaping. Næringen må være konkurransedyktig for å oppnå bærekraft. De ulike elementene er vist i nedenstående BNL-illustrasjon.

Miljømessig bærekraft

De siste årene har noen store byggherrer har brukt innkjøpsmakten til eksempelvis å få mer bærekraftige bygg, fossilfrie byggeplasser og til å ta i bruk heldigitale løsninger. Det gir stor uttelling når det følges opp på en god måte. Det er av avgjørende betydning at offentlige innkjøpere bruker mulighetene de har fått i innkjøpsregelverket til å stille miljøkrav. BNL oppfordrer dem til å pushe grensene ved å stille ambisiøse, men realistiske krav i nært samarbeid med bransjene.

Mindre byggherrer og private bruker i langt mindre grad innkjøpsmakten, og vi er derfor avhengige av lover og regler for å sikre bærekraftige bygg og samfunn.

Sirkulær økonomi seiler opp som et stort tema som kommer til å beskjeftige alle deler av næringen i årene som kommer. BNL mener byggenæringen trenger et program for sirkulær økonomi for å løse alle problemstillingene byggenæringen møter.

BNL har prioritert å arbeid med å framskaffe fakta og heve kompetansen på miljøområdet for oss selv og våre virksomheter, men også sammen med andre organisasjoner i næringen. Så langt har BNL tatt flere initiativ til samarbeid for få fortgang i miljøarbeidet i næringen. De største er nevnt under sluttnote ¹.

Sosial bærekraft

Arbeid til alle og et anstendig arbeidsliv er fundamentet for et bærekraftig samfunn. BNLS arbeid med seriøsitet dekker store deler av vårt arbeid med sosial bærekraft. Det gjelder først og fremst dem som er ansatt i vår næring og deres arbeidsbetingelser. Eksempler på områder er arbeid med fast ansatte/midlertidig ansatte, konkurransevridende betingelser som premierer utstrakt bruk av innleie samt mangfold i arbeidsstokken. Andre områder BNL jobber med er svart arbeid, rettfærdig konkurranse og etikk i næringslivet.

Økonomisk bærekraft

Uten at bedriftene går med overskudd vil en ikke oppnå bærekraft. Endringene som skal til for å få et sirkulært, sosialt og klimavennlig samfunn må skje med bedriftene på laget. Det vil kreve store endringer i næringslivet, men myndighetene og de store bestillerne må legge til rette for at

utviklingen skjer på en måte som fremmer rettferdig konkurranse, innovasjon og kunnskapsoppbygging i norske bedrifter.

BNL og andre organisasjoner i byggenæringen har hatt flere kompetanseprogrammer og initiativer knyttet til økonomisk bærekraft og konkurranse. De viktigste er nevnt under sluttnote ⁱⁱ.

ⁱ **Aktuelle kompetanseprogrammer innen miljømessig bærekraft som BNL har tatt initiativ til, ofte sammen med andre**

- BNLS analyse av sirkulær økonomi for bygg, anlegg og eiendom. Arbeid pågår.
- Næringslivets stiftelse for miljødeklarasjoner, EPD-Norge. Verifiserer EPD-er. Stiftet av BNL og NHO i 2002.
- Bygg og bevar. Kompetanse om bevaring av eldre bygg. Program eies av BNL og KLD.
- Byggavfallskonferansen. Årlig konferanse som samler nær 300 med interesse for avfall og sirkulær økonomi. Sammen med flere andre organisasjoner og Miljødirektoratet. Kan videreutvikles for å tiltrekke seg hele næringen på sirk øk.
- Nasjonal handlingsplan for BA-avfall (NHP). Oppstart i 1998. Fjerde handlingsplan 2017-2020. 18 organisasjoner og etater innen BAE og avfallsbransjen arbeider med gjennomføring. Sirkulær økonomi. Drifter www.byggemiljo.no; nettside for spredning av resultater.
- Lavenergiprogrammet. Program sammen med andre organisasjoner i næringen og myndighetene. Energieffektivisering av bygg. 10-årig program. Avsluttet.
- Byggemiljø. 6-årig kompetanseprogram sammen med andre organisasjoner i næringen og myndighetene. Materialer, kjemikalier, klima, energi, avfall mm. Avsluttet.

ⁱⁱ **Aktuelle programmer innen økonomisk bærekraft der BNL har hatt en rolle:**

- Nordic 10-10 er etablert som verktøy for prestasjonsmåling og benchmarking. BNL stifter sammen med flere store byggherrer, entreprenører, NTNU, Sintef og organisasjoner (2018).
- Bygg21. Felles prosjekt mellom næringen og myndighetene. Avsluttes 2019.
- Byggekostnadsprogrammet. Samarbeid mellom næringen og myndighetene. Avsluttet.

Utkast fra BNL 19. november 2019